

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2020-0000192954

Uw kenmerk

Datum 21 april 2020
Betreft Vragen van de leden Van der Molen (CDA) en Middendorp
(VVD) over het jaarverslag van de Kiesraad over 2019

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de Kamervragen van de leden Van der Molen (CDA) en Middendorp (VVD) over het jaarverslag van de Kiesraad. Deze vragen zijn ingediend op 2 april 2020 met kenmerk 2020Z06024.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

2020Z06024

Antwoorden op de vragen van de leden Van der Molen (CDA) en Middendorp (VVD) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het jaarverslag van de Kiesraad over 2019 (ingezonden 2 april 2020).

Vraag 1

Kent u het jaarverslag van de Kiesraad over 2019, dat op 9 maart 2020 is verschenen?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herinnert u zich de motie Van der Molen/Middendorp (TK 35 300 VII, nr. 23) over een nieuw digitaal hulpmiddel voor het berekenen van de verkiezingsuitslag?

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Is het waar dat een bedrag van € 897.000 is toegevoegd aan het budget van de Kiesraad ten behoeve van de ontwikkeling van een geheel nieuwe versie van de ondersteunende software verkiezingen (OSV) waarvan de Kiesraad in zijn jaarverslag (blz. 48) melding maakt ?

Vraag 4

Herinnert u zich dat bij de tweede suppletore begroting (TK 35 350 IIB) een bedrag van € 693.000 aan het budget van de Kiesraad is toegevoegd voor de nieuwe versie van de ondersteunende software? Kunt u aangeven waardoor het verschil kan worden verklaard tussen het bedrag in het jaarverslag (€ 897.000) en het genoemde bedrag in de tweede suppletore begroting?

Antwoord 3 en 4

Het bedrag waar de Kiesraad in zijn jaarverslag melding van maakt (€ 897.000) is het saldo van alle middelen die in 2019 (bij 1^e suppletore begroting en 2^e suppletore begroting²) zijn toegevoegd aan de begroting van de Kiesraad. Dit is

¹ <https://www.kiesraad.nl/adviezen-en-publicaties/jaarverslagen/2020/03/09/jaarverslag-2019>

² http://rijksbegroting.nl/2019/uitvoering/2e_suppletore,kst268685.html: art. 9: het verschil tussen de vastgestelde begroting (€ 2.345.000) en de stand van zaken 2^e suppletore begroting (€ 3.242.000) bedraagt € 897.000.

ook inclusief de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling en de eindejaarsmarge. Onderdeel van deze totaal som is ook een bijdrage van BZK van ruim € 800.000.

Dit betreft de eerste bijdrage in de kosten van de nieuwe versie van de ondersteunende software verkiezingen (OSV) die wordt ontwikkeld voor de komende verkiezingen.

De ophoging van de begroting bij 2^e suppletore begroting met € 693.000 is het saldo van de middelen die door BZK zijn overgeheveld en een verrekening binnen het begrotingshoofdstuk IIB.

Vraag 5

Nu in de memorie van toelichting bij de begroting voor 2019 (TK 35 000 IIB, nr. 3, blz. 25) wordt aangegeven dat het vervangen van de huidige ondersteunende software door een geheel nieuwe versie van de software (vervanging OSV) bestaat uit een proces van advisering, ontwikkeling, toetsing en beoordeling, dient zich de vraag aan: zijn al deze onderdelen in 2019 afgerond?

Antwoord 5

In de memorie van toelichting bij de begroting 2019 is door de Kiesraad gemeld dat er belangrijke aanpassingen op het punt van de verkiezingssoftware waren voorzien (adviesing, ontwikkeling, toetsing, beoordeling). Dat betrof aanpassingen in OSV voor de verkiezingen die in 2019 zijn gehouden en de testen/toetsing die de Kiesraad daarvoor heeft (laten) uitvoeren. Dat werk is in 2019 afgerond.

Vraag 6

Bestaat de vervanging van de huidige ondersteunende software uit het 'repareren' van vastgestelde tekortkomingen in de software of is er sprake van de aanschaf van een geheel nieuw softwarepakket? Aan wie en op welke wijze is de opdracht tot vervanging gegund? Bestaat de vervangende software uit dezelfde functionaliteiten als het ondersteunen en controleren van de kandidaatstelling, het vaststellen van de uitslag en het bepalen van de zetelverdeling?

Antwoord 6

Voor komende verkiezingen wordt een nieuwe versie gemaakt van de programmatuur die de Kiesraad al in gebruik had. De programmatuur van de Kiesraad is gebaseerd op programmatuur dat voor de Duitse overheid, in casu het Statistisches Bundesamt, is ontwikkeld en waarvan de Kiesraad van de betreffende autoriteiten in 2009 het gebruiksrecht heeft gekregen. Dat gebruiksrecht houdt ook in dat de Kiesraad gebruik kan maken van doorontwikkelingen die de Duitse overheid op de programmatuur heeft laten plaatsvinden. Daar wordt voor de nieuwe versie van de ondersteunende software gebruik van gemaakt. De nieuwe versie van de programmatuur kent net als de huidige versie modules voor de kandidaatstelling en modules voor de uitslagberekening.

Vraag 7

Herinnert u zich dat bij de tweede supplettoire begroting 2019 met betrekking tot 'vervanging OSV' is aangegeven: "Voor deze nieuwe versie en het beheer daarvan is een meerjarige verplichting aangegaan."? Kunt u aangeven wat de reden is dat een meerjarige verplichting is aangegaan wanneer op korte termijn een nieuw digitaal hulpmiddel zal worden aanbesteed?

Antwoord 7

De reden is dat de betaling van de ontwikkeling van de nieuwe versie voor een deel in 2019 (bij het geven van de opdracht) en voor een deel in 2020/2021 (bij oplevering en acceptatie) plaatsvindt.

Vraag 8

Kunt u aangeven wat het verschil tussen 'vervanging OSV' zal zijn en het nieuwe digitale hulpmiddel? Welke aanvullende functionaliteiten of (veiligheids)waarborgen zal het nieuwe digitale hulpmiddel bevatten? Zijn deze taken ook uit te voeren met de 'vervanging OSV'-software? Zo ja, op grond waarvan zal dan tot aanbesteding van een nieuw digitaal hulpmiddel overgegaan moeten worden? Op welke datum verwacht u tot aanbesteding te kunnen overgaan.

Vraag 9

Herinnert u zich dat op 14 maart 2019 de rapportage van het Beveiligingsonderzoek OSV door de Kiesraad is gepubliceerd? Kunt u aangeven wat de actuele stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de aanbevelingen in de rapportage (par. 3.2)? Kunt u aangeven op welke wijze deze aanbevelingen zijn betrokken bij de totstandkoming van 'vervanging OSV'? Zijn de in het rapport aangegeven risico's (4.1 risicomatrix en 4.2 hertest bestaande bevindingen) inmiddels ondervangen?

Antwoord 8 en 9

De Kiesraad is de eigenaar van OSV en daarmee ook de opdrachtgever voor het onderhoud van OSV. De Kiesraad heeft in het najaar van 2019 aan de leverancier die OSV onderhoudt opdracht gegeven om voor de komende verkiezingen een nieuwe versie van OSV op te leveren. Die opdracht heeft tot doel de eerder onderkende kwetsbaarheden in die programmatuur op te lossen. Zodra de leverancier de nieuwe versie oplevert zal de Kiesraad (acceptatie)testen laten uitvoeren om te controleren dat daadwerkelijk de kwetsbaarheden zijn opgelost.

De programmatuur voor het optellen van de stemmen en het berekenen van de zetelverdeling, in casu OSV, is één element van het digitaal hulpmiddel voor het berekenen van de verkiezingsuitslag. De andere elementen zijn de computers om de programmatuur te gebruiken, de technische infrastructuur waar de computers gebruik van maken en de procedures/processen die moeten worden toegepast. In de brief van 12 december 2019³ is aangegeven dat ook voor deze elementen wordt gekeken waar verbeteringen mogelijk zijn, om ook daar eerder geconstateerde kwetsbaarheden in te verminderen. Mijn planning is erop gericht om de Tweede Kamer daar voor het zomerreces van 2020 nader over te informeren, onder meer over het moment van aanbesteding.

³ TK 2010-2020, 35 165 nr.19